

ANALÝZA CESTOVNÍHO RUCHU MĚSTA ZLÍNA A JEHO BLÍZKÉHO OKOLÍ

ANALYSIS OF TOURISM IN TOWN ZLIN AND ITS VICINITY

Dana Šrámková

Abstract: *The article deals with analysis of the situation in the fields of tourism in the town Zlin and its vicinity. The description of the situation in the tourism industry is based on the processing of the basic assumptions of tourism, PEST analysis and subsequent processing and evaluation of a SWOT analysis.*

Keywords: *Tourism, Zlin, Prerequisites for Tourism Development, PEST Analysis, SWOT Analysis.*

JEL Classification: *M31, M39.*

1 Úvod

Cílem příspěvku je analýza situace cestovního ruchu ve městě Zlíně a jeho přidruženém okolí. Město Zlín má velký potenciál cestovního ruchu, ten však není zcela využit, a proto je třeba detailně rozebrat situaci v této oblasti. Pro rozbor je třeba se zaměřit na jednotlivé předpoklady cestovního ruchu, které zahrnují předpoklady přírodní, kulturně-historické, společenské, realizační a stimulační předpoklady. Ke zhodnocení situace je využívána také analýza PEST. Ta vychází z poznání minulého vývoje a zároveň se snaží o předvídání vývoje budoucího. PEST analýza je založena na charakteristice politických, ekonomických, sociálních a technologických (technických) aspektů, které jednotlivě nebo ve svém spolupůsobení ovlivňují danou oblast z vnějšího prostředí.

Z vypracovaných předpokladů a analýzy PEST lze pak sestavit analýzu SWOT, pomocí níž je možné identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby a která je souborem hlavních výsledků jednotlivých analýz. SWOT analýza je jednoduchý, flexibilní nástroj a je považována za účinný a transparentní prostředek k prozkoumání možností změn a rozvoje.

2 Základní předpoklady cestovního ruchu ve městě Zlíně a jeho blízkém okolí

2.1 Přírodní předpoklady

Oblast Zlínska má řadu vyžití k rekreaci, odpočinku či sportovní dovolené. Například Kostelec u Zlína je proslulý především svým lázeňstvím, k jehož obnově v poslední době dochází (od roku 1742, kdy byl objeven sirný pramen, se zde léčí především choroby pohybového aparátu a kožní choroby). Pro příznivce sportu by mohlo být zajímavé zejména moderní golfové hřiště, cyklistická stezka ze Zlína na

Lešnou vhodná i pro inline bruslaře a v širším okolí řada cyklistických tras napříč úchvatnými Hostýnskými a Vizovickými vrchy se svým duchovním centrem na Svatém Hostýně.

Rekreační možnosti nabízí také lokality s přírodními nebo uměle vybudovanými vodními plochami. Jedná se o rekreační zařízení Pahrbek u Napajedel a vodní nádrž Štěrkořiště v Otrokovicích, jenž je upraveno jako rekreační areál s tobogánem a veškerým zázemím. Dále Všemina s vybudovaným hotelovým zařízením a vodní nádrží.

V okolí Zlína se dokonce podařilo uchovat tradici chovu anglických plnokrevníků pro rovinné dostihy a steeplechase. Nejznámějším místem v tomto ohledu je hřebčín Napajedla a.s., který byl dlouhá léta nejúspěšnějším chovatelem v Československu, po rozdělení Československa v roce 1993 je nepřetržitě každým rokem nejúspěšnějším chovatelem v České republice. Hřebčín Napajedla stojí nyní na prahu rozvoje, který je svým rozsahem srovnatelný s rozvojem po jeho založení v roce 1886. Z hlediska cestovního ruchu lze zmínit i dostihové závodiště ve Slušovicích, které patří k nejmladším v České republice a jako jediné v Česku má klopené oblouky, které umožňují dosahovat při dostizích velmi dobrých časů. Uvnitř oválu se nachází překážková dráha s charakterem klasické steeplechase a 9-ti jamkové golfové hřiště se dvěma jezírky určenými k zavlažování závodiště. V těsné blízkosti dostihového areálu se nacházejí stáje pro několik desítek dostihových koní. Slušovický areál nabízí využití i pro hipoturistiku [13]. V žádném případě nelze opomenout Zoologickou zahradu Lešná. V rámci Zlínského kraje jí patří v „TOP 5 nejnavštěvovanějších míst“ první místo (v roce 2009 ji navštívilo 507 tis.). V rámci celé České republiky jí v žebříčku „TOP 10 nejnavštěvovanějších turistických cílů v ČR 2009“ patří osmá příčka (od roku 2008 si pohoršila o jednu příčku [10]).

2.2 Kulturně – historické předpoklady

Ve městě Zlíně i jeho okolí se nachází řada významných historických i kulturních památek. Z hlediska vzdálenější historie stojí za zmínku barokní zámek ve Zlíně, ve kterém jsou umístěny stálé expozice „Muzea Jihovýchodní Moravy“ s názvem „S inženýry Hanzelkou a Zikmundem pěti světadily“, „Zlínské filmové studio od reklamy k tvorbě pro děti“ a „Pamětní síň Františka Bartoše (1837 – 1906)“. Zhruba 6 kilometrů od centra města Zlína se nachází další z nejvýznamnějších historických památek Zlínska, a to Hrad Malenovice. Část hradu a rovněž hradní věž je přístupna veřejnosti. Během návštěvní sezony se na malenovickém hradě konají koncerty, divadelní představení a vystoupení skupin historického šermu [12]. K již výše zmiňované Zoologické zahradě Lešná také náleží secesní zámek Lešná z konce 19. století postavený podle návrhu architekta Johna Micka. K romantické procházce také vybízí zřícenina středověkého hradu Lukova.

Zlín je urbanisticko-architektonický fenomén, který je ojedinělý nejen v České republice, ale i v evropském měřítku. Celé město je vlastně výstavním unikátem, který stojí za to navštívit. Za nejvýznamnější stavbu baťovské éry je dozajista považován Zlínský mrakodrap, lidově nazýván „jednadvacítka“ (dle firemního číslování továrních

budov). Tato sedmnáctipodlažní budova, jež má výšku 77,5 metrů, byla ve své době nejvyšší budovou v Československu a druhou nejvyšší budovou v Evropě a před několika lety prošla zdařilou rekonstrukcí. Budova je známa také díky pověstné výtahové kanceláři, ze které údajně Tomáš Baťa kontroloval své podřízené. Všechny unikátní stavby postavené ve funkcionalistickém stylu spadající do Městské památkové zóny Zlín, která byla vyhlášena v roce 1990.

2.3 Společenské předpoklady

Ve Zlíně, jako i v řadě jiných velkých měst, se konají různé festivaly. Mezi ten nejvýznamnější patří dozajista Mezinárodní festival filmů pro děti a mládež, který je nejstarším a největším festivalem tohoto druhu. Tento festival každoročně navštěvují významní hosté jak z České republiky, tak i ze zahraničí. Můžeme jmenovat například Ornellu Muti, Pierra Brice, Andreje Chalimona, Annie Chaplin, Zdeňka Svěráka, Juraje Jakubiska nebo třeba Jiřího Menzla.

Mezi další každoročně konané festivaly ve Zlíně patří Mezinárodní divadelní festival Setkání – Stretnutie, které pořádá Městské divadlo Zlín a Festival dechových a folklorních souborů, Zlínské besedování. Kromě těchto festivalů se zde koná akce určená mladým zpěvákům a autorům hudby Festival populární hudby Zlínalent.

Další proslulou událostí každoročně konanou na Zlínsku je sportovní akce Barum Rally. Tento motoristický svátek se koná vždy na konci srpna a jeho vysoká mezinárodní účast láká několik stovek fanoušků tohoto sportu. Zlínská rally se propracovala díky své vysoké organizační úrovni nejen mezi nejlepší soutěže evropského šampionátu, ale také mezi nový mezinárodní seriál rally – Intercontinental Rally Challenge.

Z hlediska cestovního ruchu nesmí být opomenut kongresový cestovní ruch. Ten v posledních letech dostává ve Zlíně značně silné zázemí, oproti předchozím rokům. Je to tím, že se ve Zlíně objevuje stále více prostor pro konání kongresů, konferencí, přednášek, školení a dalších firemních a vzdělávacích akcí. Město Zlín v současnosti náleží do skupiny měst třetí volby. Po otevření Kongresového centra a dvou hotelů vyšší klasifikace ubytovacích služeb (5* hotel ve Zlíně a 4* hotel v Otrokovicích) se nyní Zlín blíží kategorii měst druhé volby. Otevřením těchto komplexů se otevírají Zlínu brány pro konání významnějších akcí ve sféře obchodního cestovního ruchu [14]. Kromě výše uvedených poskytují patřičné zázemí pro konání kongresových akcí také Hotel Moskva a Parkhotel ve Zlíně, Hotel Rottal a Baťov v Otrokovicích, hotel Tusculum v Lukově a Hotel lázně Kostelec u Zlína. Kromě těchto hotelů nabízí reprezentativní prostory také Vila Tomáše Bati ve Zlíně a zámek Napajedla.

Zlínský kraj, respektive Centrála cestovního ruchu Východní Moravy je přihlášena do projektu Czech Convention Bureau. Tento specifický projekt, který funguje od 1. 1. 2010 pod hlavičkou agentury CzechTourism, má za cíl jednotně propagovat Českou republiku jako kongresovou a incentívni destinaci doma i v zahraničí, což zajišťuje navýšení počtu akcí v jednotlivých regionech ČR [3].

2.4 Realizační a stimulační předpoklady

2.4.1 Dopravní infrastruktura

Pro rozvoj cestovního ruchu je velmi důležitá dopravní síť, a to jak do dané lokality, tak i v dané lokalitě přímo. Významná je vzdálenost místa z letiště, funkce autobusových přepravečů, provozovatelů služeb taxi, půjčoven aut a kapacity parkovacích ploch v místě. Pokud charakterizujeme leteckou a silniční dopravu ve Zlínském kraji, doprava do města Zlína není na nejlepším úrovní.

Vnitrostátní letiště nalezneme v Kunovicích, mezinárodní letiště pak v Brně - Tuřanech (do Zlína cca 100 km po dálnici D1 se sjezdem v Hulíně, 1 hodiny cesty), v Ostravě - Mošnově (do Zlína cca 90 km po rychlostních a místních komunikacích, 1,5 hodiny cesty), v Bratislavě (cca 180 km, 2,20 hodiny cesty, částečně po dálnici D2) nebo ve Vídni (cca 220 km, 2,45 hodiny cesty, částečně pod dálnici D2). V kraji se konečně začínají otevírat první kilometry nově budované dálnice. Dne 3. 12. 2010 byla otevřena část dálnice D1 z Hulína do Kroměříže. Zároveň byl otevřen i úsek rychlostní komunikace R55 mezi Hulínem a Otrokovicemi. Dálniční převeděč R55 tak umožňuje pohodlně dojet řidičům z Otrokovic až do Prahy [6]. Stěžejní je výstavba rychlostní komunikace R49, která bude procházet napříč celým zlínským krajem a má spojit Českou republiku se Slovenskem, napojením na dálnici D1.

Vzhledem k terénu a struktuře urbanizace vede hlavní tah jádrem aglomerace, tedy centrem Zlína, kde se kříží s dalšími komunikacemi. Představuje klíčovou městoobslužnou komunikaci s vysokou hustotou a s vysokým počtem křižovatek vybavených světelnými signalizačními zařízeními. Vznikají tak úzká místa, ve kterých se kumulují enormně intenzivní dopravní proudy (podle aktualizovaného matematického modelu z prosince r. 2008, vypracovaného firmou DHV, intenzita dopravy na I/49 v některých místech přesahují 40 tis. průjezdů za den), v dopravních špičkách se průjezd centrem Zlína stává velmi obtížným. Dalšími úzkými místy jsou křížení páteřní I/49 a I/55⁸ v Otrokovících – Kvítkovicích (současně je v prostoru křižovatky i úroňové křížení s železniční tratí č. 331), napojení nákupních center mezi Otrokovice a Malenovicemi a vyústění v Malenovicích, kde se I/49 mění z čtyřproudé na dvouproudou komunikaci.

Přes město Zlín vede železniční trať č. 331 Otrokovice – Zlín – Vizovice. Tato trať vede stejně jako hlavní silniční tah údolím v jeho těsné blízkosti. Ve Vizovicích trať končí a není zde žádné železniční spojení s východní částí.⁹ Z Otrokovic do železniční stanice Zlín – střed má trať celostátní význam, a to díky spojením vlaků typu intercity

⁸ ta zajišťuje napojení na hlavní republikové silniční tahy (tato silnice vede trasou Olomouc – Přerov – Hulín – Otrokovice – Napajedla – Uherské Hradiště – Břeclav/Slovensko, Rakousko)

⁹ T. Baťa usiloval o rozvoj trati. Jeho plán byl udělat novou spojnici Česká Třebová (z té stávající trati do Prahy) – Prostějov – Kojetín – Kroměříž a dále přes Otrokovice – Zlín – Vizovice – Lužná – Horní Lideč – Púchov až do Žiliny a odsud dále na východ. V roce 1934 započala firmou Baťa výstavba (v podstatě „načerno“ bez potřebných koncesí) úseku Vizovice – Horní Lideč. Zároveň s tím byla započata práce na zdvoukolejnění úseku Zlín – Malenovice. Druhá Světová válka veškeré stavební práce zastavila. OZVD byla ještě zahrnuta do prvního pětiletého hospodářského plánu, v roce 1951 však byly práce na trati z rozhodnutí státních orgánů definitivně zastaveny.

s hlavním městem Prahou. Ze Zlína – středu do Vizovic je trať na regionální úrovni. Uvažuje se, že do roku 2015 dojde k modernizaci železnice v podobě elektrifikace, dále že dojde k výstavbě dvojkolejné trati Otrokovice – Zlín-střed, a také v dlouhodobém výhledu prodloužení tratě z Vizovic do Valašské Polanky (zde se napojí na trať č. 280 Hranice na Moravě – Horní Lideč – Púchov (Slovensko)).

V rámci hromadného přepravování obyvatelstva převažuje na Zlínsku městská hromadná doprava. Kvůli intenzivnímu provozu a značnému množství signalizačních světel dochází často ke zpoždování linek na trase Otrokovice – Zlín. Z výzkumu [14] vyplývá, že za určitý problém považují návštěvníci města dopravní spojení Otrokovice – Zlín – Vizovice, které jim připadají nedostačující z hlediska frekventovanosti spojů (trolejbusové i vlakové spojení).

Vodní doprava je provozována na Baťově kanálu, který má celkovou délku z Otrokovic do Skalice přibližně 53 km. Tento kanál byl postaven v letech 1934 -1938 Tomášem Baťou za účelem přepravy lignitu, závlahy a zvýšení spodních vod zdejšího okolí. Baťův kanál v současnosti slouží pouze k rekreačním účelům. Je zde možno využít nabídky individuálních programů, školních výletů, exkurzí, firemních akcí či svateb na lodi. Jsou pořádány pravidelné celodenní nedělní plavby vhodné i pro výlety s dětmi. Plavba umožňuje návštěvu skanzenu, zámku a zapůjčení kola na zpáteční cestu.

Celková dopravní situace není v aglomeraci Zlína na dobré úrovni. Silniční doprava na hlavním tahu z Otrokovic do Zlína je velmi intenzivní s častými dopravními zácpami. Z hlediska železniční dopravy je kapacita jednokolejné trati nedostatečná a s tím spojená nízká frekvence spojů.

2.4.1 *Infrastruktura CR*

Ve srovnání se všemi kraji České republiky se Zlínský kraj pohybuje v počtu ubytovacích zařízení na 12. místě. I když pomineme fakt, že Zlínský kraj je v porovnání s ostatními kraji rozlohou menší, je tento počet nízký.

Ve městě Zlíně a jeho okolí se nachází celkem 10 hotelů kategorie *** (8 ve Zlíně, 1 v Otrokovicích, 1 v Kostelci u Zlína), 4 hotely kategorie **** (1 ve Zlíně, 2 v Otrokovicích, 1 v Lukově) a jeden hotel typu ***** (Congres hotel Baltaci atrium Zlín). Dále se ve městě Zlíně a jeho okolí nachází 22 penzionů (13 penzionů ve Zlíně, 4 v Otrokovicích, 2 v Napajedlích, 2 ve Štípkě, 1 v Lukově). Autokempink je v této oblasti možné provozovat v Rekreačním středisku Pahrбек v Napajedlích, který skýtá výborné podmínky pro aktivní odpočinek na březích Baťova kanálu. Momentálně zde probíhá výstavba rekreační vesničky, která bude čítat 26 nových bungalovů [11]. V okolí Zlína i ve městě samotném je pak možné se ubytovat i ve značném množství ubytovacích zařízení nižších kategorií (hostely, ubytovny, vysokoškolské koleje) i v soukromých prostorách (priváty, apartmány, biofarma Juré v Lužkovicích). Rezervace do jednotlivých ubytovacích zařízení je možné provádět přes online rezervační systém ubytování Východní Moravy.

Podle Českého statistického úřadu bylo v okrese Zlín ubytováno v hromadných ubytovacích zařízeních celkem 192 667 hostů. To činí celkem 38,7 % z celkového počtu hostů ve Zlínském kraji. Průměrný počet přenocování v témže roce byl v okrese

Zlín 4,6 noci, což je nejdelší doba ze všech okresů Zlínského kraje. Z celkového počtu návštěvníků, kteří navštívili okres Zlín, bylo 27 524 hostů ze zahraničí, tedy 14,3 %.

Zlínský kraj se podle mluvčího Asociace českých cestovních kancelářích a agentur Tomia Okamury potýká s problémem, že kraj není schopen uspokojit nároky zahraničních turistů zvyklých na západní standard ubytování [8]. Důležitá je také vhodná skladba ubytovacích zařízení. Podle něj by nejbližší turistických zajímavostí měla být postavena ta ubytovací zařízení, která mají konferenční sál s možností sportovního vyžití včetně wellness centra. Tyto pak mají celoroční využití, včetně pořádání firemních akcí.

Město Zlín a okolí má celkem kvalitní zázemí, co se týče stravovacích služeb. Jen v samotném Zlíně se nachází 68 restaurací různého typu. Za zmínku jistě stojí například restaurace Na Lodi, nacházející se na Kudlovské nádrži, Restaurace Ve Tmě, kde v zatemněné místnosti obsluhuje nevidomá obsluha, vegetariánské restaurace PRAŠAD a HAMI, original czech pub „V práci“, která nabízí samovýčepní stoly a 9 druhů čepovaných piv. Mezi nejvyhlášenější restaurace ve Zlíně patří Restaurace Vyhlídka, která nabízí jedinečný výhled na město Zlín, Hacienda Mexicana a Restaurace 9evítka, což je stylová restaurace s prvky baťovské éry umístěná v prostorách bývalé Baťovy Tržnice. Dále do výčtu stravovacích a zábavních podniků ve městě Zlíně můžeme započítat 17 pizzerií, 4 vinárny, 5 čajoven a káfen, 7 cukráren, 13 klubů atd. Opět za zmínku stojí Golem Gambrinus Club, který je vyhlášený díky svým hudebním hostům, nejen na Moravě.

2.4.3 Sportovně – rekreační zařízení

Zlín i jeho okolí nabízí svých obyvatelům a návštěvníkům celou řadu sportovně – rekreačních zařízení.

Na území Zlínského kraje bylo v roce 2009 vybudováno nejvíc nových kilometrů cyklostezek v celé České republice. Celkovou délkou cyklostezek se tak Zlínský kraj zařadil na druhé místo v tuzemsku, těsně za hlavní město Prahu.¹⁰ Ve Zlínském kraji bylo v roce 2009 dobudováno téměř 53 km nových cyklostezek, přičemž v druhém kraji v pořadí – Olomouckém – to bylo 27,3 km, tedy téměř o polovinu méně. V celé republice bylo v roce 2009 vystavěno 221 km, na Zlínský kraj tedy připadá téměř čtvrtina tohoto množství [18]. Ve městě Zlíně a jeho přidruženém okolí se nachází několik kilometrů kvalitních cyklostezek a cyklotras. Některé významné a oblíbené křížují toto území. Jejich výčet je uveden v tabulce č. 1. V současné době dochází k modernizaci některých cyklostezek.

¹⁰ K 1. lednu loňského roku měli cyklisté ve Zlínském kraji k dispozici 166 km cyklostezek. „První“ Praha jich má přitom jen o 2 kilometry víc, uznávaný „cyklistický ráj“ – Jižní Čechy – má cyklostezek zhruba polovinu (88,7 km).

Tab. 1: Cyklotrasy vedoucí Zlínskem

Název	Délka	Náročnost	Trasa
Kolem Baťova kanálu	30 km	lehká,	S. Město - Napajedla - U. Hradiště - S. Město
Luhačovické Zálesí	36 km	lehká až střední	Zlín - Pindula - Luhačovice – Slavičín
Cyklotrasa č. 471	30 km	lehká	Otrokovice-Zlín-Vizovice
Cyklotrasa č. 473	95 km	střední	Otrokovice - Koryčany – Rajhradice
Cyklotrasa č. 5016	10 km	střední	Spytihněvský Dvůr – Tabarky
Cyklotrasa č. 5054	36,5 km	střední	Zlín - Provodov - Luhačovice – Slavičín
Cyklotrasa č. 5055	28 km	střední	Topolná - Březolupy - hostinec Pindula – Zlín
Cyklotrasa č. 5060	21,5 km	lehká	Napajedla - Pohořelice - Kudlov – Zlín

Zdroj: Vlastní zpracování

Důležitou cyklotrasou, která protíná Zlínsko je Moravská stezka. Ta je jednou z hlavních cyklotras v ČR. Protíná Moravu od severu k jihu a převážně vede v blízkosti řeky Moravy. Začíná na moravsko-polském pomezí, vede Hanou přes Olomouc do Kroměříže, dále přes Uherské Hradiště, Strážnici až ke Znojmu [2].

Přímo v centru Zlínska lze využít k aktivnímu odpočinku Stezku zdraví. Stezka zdraví, realizovaná na pozemcích městských lesů pod Tlustou horou, nabízí pro obyvatele města množství možností pro aktivní trávení volného času - běh, cykloturistika, dětské hry, posilování, rozvíjení, rodinné výlety a vycházky. V jádrovém území stezky zdraví se nalézá atypický lesní altán, lanová visutá lávka a pět stanovišť se cvičebními prvky [17]. Obdobou Stezky zdraví je stezka Areál Lazy, kdy její hlavní dominantou je altán u "Spáleného dubu".

Na Zlínsku se nachází několik umělých i přírodních vodních ploch určených k volnočasovým aktivitám. K nejznámějším patří Lázně Zlín, které mají k dispozici několik vnitřních i venkovních bazénů a nabízí i další doprovodné služby, dále v Bartošově čtvrti (koupaliště „Zelené“), Zlíně – Loukách, Malenovicích, Otrokovicích, Sazovicích a lázních Kostelec u Zlína. Mezi přírodní koupací oblasti patří slepé rameno řeky Moravy Pahrbek u Napajedel a vodní nádrž Štěrkoviště v Otrokovicích. Zcela chybí v oblasti Zlínska aquapark či obdobný sportovně-relaxační komplex. Z výzkumu [14] vyplývá, že nejvíce lidem ve městě Zlíně a jeho blízkém okolí chybí forma letního vyžití v podobě aquacentra, aquaparku, velkého venkovního koupaliště, případně požadují rekonstrukci bývalého koupaliště „Baťák“, jež dříve bylo vyhledávaným místem rekreace, v současnosti je však obydleno bezdomovci a zasypano odpadky.

K relaxaci je možné využít lázně Kostelec u Zlína, které vedle hlavních léčebných procedur nabízí také procedury relaxační, které jsou i sestaveny do produktových balíčků, buď jednodenních, nebo vícedenních. Při svých pobytech mohou hosté využít hotelová sportoviště (tenisový kurt, vyhřívané venkovní bazény (květen-říjen), minigolf, stolní tenis, ruské kuželky, volejbalové hřiště, saunu, nebo 9.ti jamkové golfové hřiště[5].

3 Analýza PEST

3.1 Politické a legislativní prostředí

Nejvíce bylo politické a legislativní prostředí v posledních letech ovlivněno vstupem České republiky do Evropské unie. Začlenění naší země do Unie přineslo pro cestovní ruch určité výhody, ale i nevýhody.

Většina států EU se účastní schengenského prostoru bez vnitřních hranic. Do schengenského prostoru není začleněna Velká Británie a Irsko. Se všemi zeměmi sousedícími s Českou republikou, tedy i se Zlínským krajem, není tvořena vnější hranice EU, neexistuje tedy žádná překážka bránící ČR účastnit se schengenského prostoru.

Jaké výhody plynou z členství ČR v EU [4]:

- V rámci EU nemusí turista zdůvodňovat svůj pobyt v jiné zemi, nemusí prokazovat hotovost nutnou k pokrytí nákladů během pobytu.
- K cestování v rámci EU potřebuje občan EU jen identifikační kartu (popř. pas).
- Možnost převážení jakéhokoliv množství peněz – volný pohyb kapitálu (některé státy vyžadují informaci o množství hotovosti pro statistické účely).
- V rámci EU odpadají turistům celní kontroly, neboť se pohybují v rámci vnitřního trhu. Cestující letadly obdrží na zavazadlo zelený přívěšek, který celní orgány upozorní, že dané zavazadlo nepodléhá celní kontrole.
- Národní řidičská oprávnění jsou platná na celém území unie (odpadá nutnost vlastnit mezinárodní řidičský průkaz).
- V případě členství ČR v schengenském prostoru odpadají čekací doby na hraničních přechodech, jsou zrušeny pasové kontroly.

Česká republika ještě není členem Evropské měnové unie, tudíž zahraničním turistům připadá potřeba výměny peněz, a tím i nutnost přepočítávání cen.

Vlivem vstupu do Evropské unie dochází také k podpoře malého a středního podnikání a je možné využívat dotace plynoucí ze strukturálních fondů. Finanční prostředky plynoucí ze strukturálních fondů jsou nejdosažitelnějšími prostředky na financování aktivit v různých oblastech podnikání, tedy i oblasti cestovního ruchu.

3.2 Ekonomické prostředí

Vývoj HDP ve Zlínském kraji vykazoval do roku 2008 významný nárůst. Vlivem krize se zpomalil růst HDP a došlo k citelnému snížení míry inflace. Ta do roku 2008 vzrostla na 6,3 % a v následujícím roce klesla na 1 %. Aktuální míra inflace (únor 2011) dosahuje 1,7 %. Inflace snižuje kupní sílu mezd a znehodnocuje úspory. V Česku navíc lze na podzim očekávat růst DPH, což je další inflační tlak. Současně začíná vlivem nepokojů v zemích bohatých na ropu, začínat růst cena ropy. Růst ceny ropy je přitom spolehlivým spouštěčem inflace. Dražší ropa se totiž promítne do ceny všech zboží a služeb. Všechny výše uvedené aspekty tedy směřují k růstu inflace.

Rostoucí trend lze zaznamenat v případě míry nezaměstnanosti. Ke konci měsíce dubna tohoto roku byla míra nezaměstnanosti ve Zlínském kraji 10,7 %. V samotném okrese Zlín byla k 31. 12. 2010 registrována míra nezaměstnanosti 9,47 %. Tím náleží okresu Zlín 27. místo z celkového počtu 77 okresů. Ve Zlínském kraji bylo k poslednímu dnu loňského roku zaznamenáno 1 245 volných pracovních míst, tzn. že na jedno volné pracovní místo připadá 26,8 uchazeče. Počet uchazečů na jedno pracovní místo je v okrese Zlín 20,7, což je nejnižší počet ze všech okresů Zlínského kraje. Nejvyšší je v okrese Kroměříž.

Ve Zlínském kraji je v současné době 185 000 zaměstnanců, jejichž průměrná mzda je 19 974 Kč. V porovnání krajů je průměrná mzda ve Zlínském kraji druhou nejnižší v České republice. Hůře už je na tom jen Karlovarský kraj (19 486 Kč).

Jelikož se snaží úřady o rozvoj zahraničního příjezdového cestovního ruchu, ovlivňují tento kraj i změny v oblasti měny, a to především vývoj Eura. Od počátku sledovaného období, tedy roku 1999, docházelo k postupnému poklesu kurzu CZK/EUR (z 36,9 CZK/EUR v roce 1999 na 24,4 CZK/EUR v dubnu 2011). Meziročně však docházelo k různým výkyvům. Například v roce 2008 česká koruna nejdříve silně posilovala a poté zase výrazně oslabovala. To bylo způsobeno několika vlivy: kondice ekonomiky, úrokové sazby, ale hlavně nálady globálních investorů a spekulantů. Poté, co dorazily následky ekonomické krize i do Střední Evropy, přestala být koruna vnímána jako bezpečný přístav. V roce 2009 měl na vývoj koruny vliv především tržní sentiment. Investoři v dobách recese obvykle méně věří rozvojovým trhům, mezi které Českou republiku ještě mnoho z nich řadí. Reagovali na změny úrokových sazeb (snižování) i slovní intervence ČNB. Prognóza kurzu na rok 2012 dle České národní banky je 23,7 CZK/EUR.

3.3 Sociální a kulturní prostředí

Ve vymezené aglomeraci¹¹ bylo k 1. 1. 2009 přihlášeno k trvalému pobytu celkem 101 926 osob, což představuje podíl 52,8 % na celkovém počtu obyvatel okresu Zlín a podíl 17,5 % na počtu obyvatel Zlínského kraje. Jednoznačně dominuje město Zlín se 75 860 obyvateli, což představuje podíl 74,4 % z celé aglomerace. Dalšími sídelními útvary v aglomeraci jsou Otrokovice s 18 538 obyvateli (18,2 %) a Napajedla s 7 528 obyvateli (7,4 %).

V posledních letech docházelo k pozitivnímu vývoji populace v tomto kraji, a to především zásluhou kladného přírůstku zapříčiněného stěhováním osob. Kladné migrační saldo nastalo jednoznačně v důsledku zahraničního stěhování (největší podíl připadal na osoby z Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu). Nejpočetnější věkovou skupinou jsou dospělí ve věkovém rozmezí 30 – 34 let (50 883 obyvatel). Druhou nejpočetnější je věková skupina 35 – 39 let (43 840 obyvatel). Dle statistik dochází evidentně ke stárnutí obyvatelstva a zvyšování počtu obyvatel ve věkových skupinách nad 50 let, což vykazuje obdobnou dynamiku vývoje jako v jiných částech České republiky. Jen za posledních 5 let došlo k růstu této věkové skupiny na obyvatelstvu o 1,3 %.

¹¹ Za vymezenou aglomeraci se považuje oblast Zlín – Otrokovice – Napajedla.

Počet ekonomicky aktivních obyvatel k 1. 1. 2003 činil v této aglomeraci 56 809 obyvatel, což je 19 % z celkového počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva Zlínského kraje. Z města Zlína vyjíždí za prací 7 489 pracujících a do města přijíždí za prací 17 513 pracujících (nejvíce ve věkovém rozmezí 40 – 49 let).¹² Dochází tedy k saldu 10 024 pracujících.¹³

V roce 2008 byl na Zlínsku celkový počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních 193 000 hostů, z toho 165 000 rezidentů a 28 000 nerezidentů. Nejčastější zemí původu zahraničních turistů je tradičně Slovensko, které navštívilo 29,1 % z celkového počtu nerezidentů, dále je to Německo s 15,9 %, Rakousko s 10,5 % a Polsko s 9,7 %. Za návštěvnost ze zemí jiných než evropských můžeme zmínit USA s 1,6 % z celkového počtu nerezidentů a Izrael s 1,7 %.¹⁴ Návštěvnost z ostatních mimoevropských zemí je spíše symbolická a pohybuje se pouze v řádu jedinců či několik málo desítek návštěvníků.

Město Zlín je centrem vzdělanosti a školství ve Zlínském kraji. Je to dáno hlavně tím, že je sídlem Univerzity Tomáše Bati. Ta je tvořena šesti fakultami a byla zřízena ke dni 1. 1. 2001. V roce 2002 začala univerzita spolupracovat na projektu „Kulturní a univerzitní centrum Zlín“. K univerzitnímu centru, které bylo dokončeno v roce 2008, bylo letos 1. 1. 2011 otevřeno také Kongresové centrum. Kongresové centrum s názvem Academia Centrum UTB, organizuje více než 100 akcí ročně pro externí objednavatele (přednášky, semináře, školení, prezentace firem, kongresy, konference apod.)[15].

3.4 Technologické prostředí

Rozvoj technologií má výrazný vliv na úspěšnost nabídky destinace a projevuje se především v možnosti vzájemného propojení různých technologií. V souvislosti s globalizací a následnou standardizací neustále roste i vliv automatizace, a to především v důsledku jejího dokonalejšího a masovějšího využívání, zkracuje se čas potřebný na přepravu lidí a zboží, vznikají nové služby a zkvalitňují se logistické toky [8].

Návštěvníci i obyvatelé Zlína si mohou od 1. 8. 2010 bezplatně stahovat do svých mobilních telefonů audio průvodce městem, a to ve třech jazykových mutacích. Systém Blueinfo, který je nezávislý na mobilním operátorovi, nabízí zájemcům také přehled sportovních a kulturních zařízení, atraktivitu, tipy na výlety, mapu středu města, grafické pohlednice apod. Zařízení funguje automaticky a nepřetržitě. Využívá přitom funkce Bluetooth a komunikace s mobilními telefony. Každý, kdo má zájem obdržet vybrané informační sdělení, se musí nacházet v místě dosahu vysílače, jež činí zhruba 50 metrů a je označeno modrým piktogramem Blueinfo. V případě krajského

¹² To vyplývá z posledního ukončeného Sčítání lidí, domů a bytů z roku 2001 (z roku 2011 nejsou dosud známy výsledky sčítání).

¹³ Zde je důležité brát na zřetel, že toto analyzování bylo prováděno ze starších dat a nezachycují tedy aktuální stav. Lze se totiž domnívat, že rozvojem Univerzity Tomáše Bati došlo k intenzivnějšímu přílivu obyvatelstva do města a byla posílena dominance města.

¹⁴ Český statistický úřad: Cestovní ruch v turistických oblastech za rok 2008: Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v turistických oblastech podle zemí

města jde o prostory budovy Magistrátu města Zlína na náměstí Míru, vlakového nádraží, Obuvnického muzea a Městských lázní [16].

4 SWOT analýza

Při diagnóze je nejčastěji používanou metodou analýza SWOT. Její podstatou je to, že se při ní identifikují faktory a skutečnosti, které pro objekt analýzy představují silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby okolí.

Komplexní SWOT analýza definuje silné a slabé stránky, možnosti a rizika pro jednotlivá řešená témata a obsahuje také shrnutí, které definuje základní příležitosti a rizika pro rozvoj cestovního ruchu řešeného území.

Analýza má za cíl uvést stránky důležité pro rozvoj cestovního ruchu ve městě Zlíně a jeho blízkém okolí. SWOT analýza je uceleným výstupem, který v sobě zahrnuje komplexní analýzu stavu cestovního ruchu v dané lokalitě, včetně sběru a vyhodnocení určitých statistických dat

Východisky pro sestavení SWOT analýzy byla analýza PEST, základní předpoklady cestovního ruchu ve městě Zlíně a jeho blízkém okolí, Marketingová strategie cestovního ruchu ve městech Zlín, Luhačovice a turistické oblasti Zlínsko a marketingový průzkum „Návštěvnost města Zlína a jeho blízkého okolí“ [14].

4.1 Analýza S – W

Silné stránky

- S1: Celková rozmanitost turistické nabídky regionu
- S2: Vysoká průměrná délka pobytu v regionu oproti konkurenčním regionům a poměrně vysoké procento vytiženosti ubytovacích kapacit
- S3: Potenciál Baťova kanálu jako významné vodní atraktivity CR
- S4: Sřet tří národopisných celků: Hané, Slovácka a Valašska - výhodná etnografická poloha
- S5: Existence a realizace projektů na zlepšení silniční dopravy a dostupnosti regionu
- S6: Image kraje spojený s gastronomickými jedinečnostmi (slivovice, valašské a slovácké speciality)
- S7: Velmi kvalitně fungující destinační management
- S8: Dostatečné množství volné pracovní síly s umírněnými mzdovými požadavky
- S9: Charakteristická a zároveň jedinečná funkcionalistická architektura Zlína
- S10: Dobré předpoklady pro rozvoj kongresové turistiky a incentivní turistiky
- S11: Dostatečná síť základních cykloturistických tras, napojení cyklotras na nadregionální trasy
- S12: Atraktivní (nízké) ceny služeb CR pro zahraniční návštěvníky
- S13: Zvyšující se podíl spolupráce veřejného a soukromého sektoru
- S14: Tradice chovu koní

Slabé stránky

W1: Špatná dopravní dostupnost kraje z hlavních mezinárodních a národních silničních tahů

W2: Nízká úroveň využití jedinečného potenciálu CR kraje (např. Baťa a obuvnická historie / muzeum, Baťův kanál)

W3: Přetrvávající nedostatek místního startovního kapitálu pro udržování a rozšiřování podnikatelských aktivit v oblasti cestovního ruchu

W4: Nízká úroveň kooperace a komunikace mezi klíčovými subjekty CR v kraji a spíše převládající rivalita mezi stávajícími celky (mikroregiony, obce atd.), minimální komunikace mezi soukromým a veřejným sektorem

W5: Zlínsko disponuje jen velmi malým množstvím výrazných atraktivit jako je např. ZOO Lešná

W6: Absence služeb na cyklotrasách

W7: Dosud nízký podíl návštěvníků ze střední a východní Evropy a ze zámoří

W8: Nedostatečná nabídka krytých bazénů a aquaparků, zábavních parků atd.

W9: Nízké procento ubytovaných zahraničních turistů

W10: Nedostatečná specializace stravovacích zařízení (např. restaurace zaměřené na místní speciality, zvěřinu, ryby atd.)

W11: Vysoký podíl jednodenních návštěvníků

W12: Chybí produkty s tematickým zaměřením na specifické atraktivity regionu

4.2 Analýza O – T

Příležitosti

O1: Prodloužení sezónnosti - využití oblastí k aktivním formám odpočinku - turistika, cykloturistika, vodní sporty

O2: Růst poptávky v oblasti profesního cestovního ruchu, podmíněný nabídkou produktů, kombinací služebních cest a rekreace (konferenční a kongresový turismus, incentivní turismus)

O3: Potenciál pro kvalitní celoroční produkty (jaro, léto, podzim, zima)

O4: Potenciál pro vytvoření nabídky pro cílovou skupinu zahraničních návštěvníků, možnost proniknout na zahraniční trhy

O5: Vytvoření konkurenceschopného produktu založeného na unikátní nabídce spojené se jménem Tomáše Bati

O6: Potenciál pro rozšíření turistické vodní dopravy (řeka Morava, Baťův kanál), nabídka produktů s tematikou dovolená na Baťově kanálu

O7: Všechny vícedenní produkty provázat s nabídkou atraktivního okolí (krajina, lázně, ZOO atd.)

O8: Vytvoření silného konkurenceschopného produktu zaměřeného na tradice a kulturní akce

O13: Více provázat kooperativní reklamu s okolními turistickými středisky a cíli (Luhačovice, Lešná, Kostelec, Vizovice,...)

O15: Oslovení nových cílových skupin vyžadujících ubytování třídy ****

O16: Postupné zlepšení dopravní dostupnosti území

O17: Možnost vytvoření kvalitní sítě cyklotras s nabídkou komplexních doprovodných služeb a program

O18: Stálý zájem zahraničních investorů o střední a východní Evropu

- O19: Vytvořit konkurenceschopný produkt s tematikou koňské turistiky
- O20: Možnost rozvoje produktu „kongresový a firemní turismus“
- O21: Další rozvoj ubytovacích kapacit ve městě Zlíně a jeho okolí
- O22: Růst poptávky po malých hostincích a tematických restauracích

Ohrožení

- T1: Podcenění významu rozvoje cestovního ruchu pro vývoj malého a středního podnikání a pro tvorbu nových pracovních míst
- T2: Podcenění kvalifikační a profesní přípravy odborníků v oblasti cestovního ruchu
- T3: Silící pozice a rozvoj konkurenčních regionů ve vztahu k trhu cestovního ruchu a zejména k silným cílovým trhům (turistické regiony v tuzemsku, slovenský trh, polský trh)
- T4: Nízká atraktivita/nedostatečné pobídky pro investory do CR
- T5: Prohlubování problému s velmi špatnou dostupností regionu, další nebezpečné snižování konkurenceschopnosti regionu
- T7: Poškození image města přetrvávajícími problémy s dostupností hotelů a parkováním atd.
- T8: Absence kvalitní pracovní síly s důvodu nízkých platů
- T9: Problematika využití volných pracovních sil ve službách cestovního ruchu
- T10: Stagnace projektu využití Bařova kanálu pro rozvoj cestovního ruchu
- T11: Riziko problémů s využitím například internetových technologií ve službách (rezervační systémy hotelů, propagace služeb,..)
- T12: Nízká konkurenceschopnost turistických cílů z pohledu zahraničního návštěvníka
- T13: Do regionu zatím nejedí nejnáročnější (zahraniční) hotelová klientela, absence náročnější klientely, která vždy tlačí na zvyšování kvality nabídky
- T14: Nízký prodej regionálních produktů, stagnace zájmu o návštěvu region
- T15: Možné přetížení silniční dopravy z důvodu malého rozvinutí jiné přepravy osob v regionu (železniční doprava, autobusová hromadná doprava,...)
- T16: Přetrvávající nedostatečná nabídka pro cílovou skupinu rodiny s dětmi

4.3 Vyhodnocení analýzy SWOT

Po zhodnocení všech faktorů lze vyhodnotit, že mezi nejsilnější stránky Zlínska patří jedinečná funkcionalistická architektura města Zlína a všudypřítomný odkaz Tomáše Bati. Mezi silné stránky lze také zařadit dostatečné množství pracovní síly, která má umírněné platové požadavky (pracovníci jsou ochotni pracovat i za nižší platy než v jiných krajích). Tím, že se Zlínsko nachází na rozhraní tří národopisných celků, má mnoho co nabídnout z tradičních gastronomických pochutin a tradic, které se zde stále dodržují. Také rozvíjení kongresového cestovního ruchu zvyšuje potenciál města Zlína a díky nově vystavěnému kongresovému centru se dostává i do povědomí intelektuálních vrstev ze zahraničí.

Mezi nejslabší stránky patří dostupnost města Zlína a celkově doprava v této oblasti. Město se dlouhodobě potýká se špatnou dopravní situací, a to jak ze strany od Otrokovic, tak i od slovenských hranic. Další slabou stránkou je nedostatečně využitý potenciál atraktivit, zaměřených na Bařovu éru. Také absence aquacentra, či jiné vodní

plochy pro sportovní a rekreační vyžití je atraktivitou, kterou zde obyvatelé i návštěvníci města a okolí postrádají.

Jako největší příležitost se jeví růst poptávky v oblasti profesního cestovního ruchu, podmíněný nabídkou produktů, kombinací služebních cest a rekreace. Toto se týká především konferenčního a kongresového turismu, a také incentivního turismu. Potenciál lze vidět i v produktech vázaných na baťovskou tematiku, jako je například Baťův kanál. Ty je možné navázat na další atraktivity oblasti (ZOO Lešná, lázně Luhačovice, atd.).

Největším ohrožením může být pro Zlínsko sílicí pozice a rozvoj konkurenčních regionů, a to především tuzemských, ale také i regionů na slovenském a polském trhu. Velkým ohrožením může být i nízká atraktivita a nedostatečné pobídky pro investory do cestovního ruchu. V neposlední řadě může být pro oblast Zlínska ohrožením i poškozování zdrojů cestovního ruchu, ať už přírodních, architektonických, historických, technických, tak i kulturních atraktivit. Toto ohrožení může vznikat vlivem neorganizovaného rozvoje cestovního ruchu.

4 Závěr

Cestovní ruch hraje důležitou roli v rozvoji většiny evropských regionů i krajů ČR. Infrastruktura vybudovaná pro účely cestovního ruchu přispívá k místnímu rozvoji a městské obnově, jsou vytvářeny či udržovány pracovní příležitosti dokonce i v oblastech, kde dochází k úpadku průmyslu či venkova. Potřeba zvýšit přitažlivost regionů je pro stále více destinací a zúčastněných stran podnětem k zaměření se na udržitelnější a ekologičtější postupy a politiky. Udržitelný cestovní ruch hraje důležitou roli při zachování a posílení kulturního a přírodního dědictví ve stále větším počtu oblastí, od umění k místní gastronomii, řemeslům či ochraně biologické rozmanitosti. To vše má kladný dopad na vytváření pracovních příležitostí a přispívá k ekonomickému růstu.

Zlínsko disponuje historickým, přírodním a kulturním potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství. Nachází se zde množství historických, kulturních a technických památek. Zlín vnímá veřejnost opět poměrně jednoznačně jako město obuvi a město Tomáše Bati. Spojení Zlína s obuvnickým průmyslem, s osobností podnikatele Tomáše Bati a jeho činností, např. typickými cihlovými domky, je v představách lidí velmi silné. Tento potenciál však v současnosti není zcela využíván, což je způsobeno především nedostatečnou infrastrukturou a nízkou kvalitou základních i doplňkových služeb cestovního ruchu, ale také problémy spojenými s kvalitou a kvalifikovaností pracovní síly, která v tomto odvětví působí.

Město Zlín a jeho okolí postrádá silnou image destinace cestovního ruchu. Pro další rozvoj je důležitý rozvoj národního a nadnárodního image města jako destinace cestovního ruchu se specifickou a jedinečnou nabídkou, vycházející ze silných, marketingově známějších stránek, např. Zlínsko – Baťův region.

Dle expertního odhadu je v současné době využití potenciálu Zlínska pouze 50 %, tzn. že ještě velká část není využita. Jelikož časová využitelnost této oblasti je

převážně celoroční, s větším podílem mezi dubnem a říjnem a s vrcholem od července do srpna, časové možnosti jak zpracovat nevyužitý potenciál, je dosti.

Nejhůře jsou ve sledované oblasti hodnoceny faktory, jako je vybavenost pro sportovní aktivity, poskytování informací o regionu, příležitosti pro zábavu a dopravní dostupnost. Nejvíce regionu podle návštěvníků schází kvalitnější dopravní infrastruktura a atrakce pro děti. Jak už bylo uvedeno výše, málo využívá svůj potenciál založený na Baťovské kultuře, ale také hlavně nevyužívá příležitost, kterou skýtá konferenční a kongresový turismus, jež má ve Zlíně velký potenciál.

Použité zdroje

- [1] *Batův kanál* [online]. 2010 [cit. 2011-04-10]. Baťův kanál - současnost. Dostupné z WWW: <<http://www.batacanal.cz/2007/cz/cojebk/index-f.htm>>.
- [2] *Cyklostezka.wz.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-04-12]. Moravská stezka. Dostupné z WWW: <<http://www.cyklostezka.wz.cz/index.php?s=uvod>>.
- [3] *Czech Convention Bureau* [online]. 2010 [cit. 2011-03-15]. O nás. Dostupné z WWW: <<http://www.czechconvention.com/O-nas/>>.
- [4] *Česká centrála cestovního ruchu - Czechtourism* [online]. 18.4.2003 [cit. 2011-04-15]. Vliv členství České republiky v Evropské unii na cestovní ruch. Dostupné z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clenstvi.pdf>>.
- [5] *Hotel lázně Zlín - Kostelec* [online]. 2011 [cit. 2011-04-15]. Hotel. Dostupné z WWW: <<http://hotel-kostelec.cz/hotelweb/hot.php>>.
- [6] *Idnes.cz* [online]. 10.11.2010 [cit. 2011-03-16]. Mezi Otrokovicemi a Hulínem budou řidiči od prosince jezdit po silnici R55. Dostupné z WWW: <http://zlin.idnes.cz/mezi-otrokovicemi-a-hulinem-budou-ridici-od-prosince-jezdit-po-silnici-r55-1lu-/zlin-zpravy.asp?c=A101110_1480605_zlin-zpravy_bor>.
- [7] KIRAL'OVÁ A. *Marketing, destinace cestovního ruchu*. 1. vydání, Ekopress: Praha, 2003, str. 173. ISBN 80-86119-56-4.
- [8] KOŠUTOVÁ, K. Kraji scházejí zahraniční turisté. *Zlínský deník: nejčtenější regionální noviny*, 2/2010, č. 44, s. 3.
- [9] *Marketingová strategie cestovního ruchu ve městech Zlín, Luhačovice a v turistické oblasti Zlínsko*. Zlín – oficiální stránky města [online]. Statutární město Zlín: ARC Mikulov, 2006 [cit. 2011-04-11]. Dostupné z WWW: <www.zlin.eu/upload.cs/f/f90c4444_4_5.strategie_pruzkumy_veletrhy.pdf>.
- [10] *Nejnavštěvovanější turistické cíle v Česku 2009*. COT Business: Communication on-line travel: časopis pro profesionály v cestovním ruchu, ročník 2010, č. 9, s 40 - 41.
- [11] *Pahrbek.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-04-10]. Rekreační areál Pahrbek. Dostupné z WWW: <<http://www.pahrbek.cz/>>.
- [12] *Stránky hradu Malenovice* [online]. 2009 [cit. 2011-04-10]. Hrad Malenovice. Dostupné z WWW: <<http://www.hradmalenovice.cz/>>.

- [13] *Stránky města Slušovice* [online]. 2005 [cit. 2011-04-02]. Dostihový areál - Město Slušovice. Dostupné z WWW: <<http://www.slusovice.cz/page/4238/>>.
- [14] ŠRÁMKOVÁ, D. *Návštěvnost města Zlína a jeho blízkého okolí. Vlastní marketingový výzkum*. 2011.
- [15] *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně* [online]. 8.2.2011 [cit. 2011-04-16]. Profil univerzity. Univerzita v číslech. Dostupné z WWW: <http://web.utb.cz/?id=0_0_1_1{=cs&type=0}>.
- [16] *Zlín - oficiální stránky města* [online]. 16.8.2010 [cit. 2011-04-16]. Město Zlín nabízí novou bezplatnou službu do mobilů BLUEINFO. Dostupné z WWW: <<http://www.zlin.eu/page/83796.nove-sluzba-blueinfo-ve-zline/>>.
- [17] *Zlín - oficiální stránky města* [online]. 13.3.2010 [cit. 2011-04-13]. Stezka zdraví Tlustá hora. Prostor pro sport a rekreaci. Dostupné z WWW: <<http://www.zlin.eu/page/10432.stezka-zdravi-tlusta-hora/>>.
- [18] *Zlínský kraj - informační portál* [online]. 19. 8. 2010 [cit. 2011-04-12]. Východní Morava má nejvíc nových cyklostezek v zemi . Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=146328&doctype=I02&&cpi=1>>.

Kontaktní adresa

Ing. Dana Šrámková

Obchodně podnikatelská fakulta, Slezská univerzita v Opavě

Katedra ekonomie

Univerzitní náměstí 1934/3, 733 40 Karviná, Česká republika

Email: sramkova@opf.slu.cz

Tel.: +420 604 961 080

Doručeno redakci: 30. 04. 2011

Recenzováno: 08. 07. 2011

Schváleno k publikaci: 09. 08. 2011